

Проблеми кліматичних змін в Україні та як їх вирішувати у правовому полі

У 2021 р. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) у співпраці з Центром міжнародного права сталого розвитку (CISDL), міжнародною Ініціативою з питань кліматичного права та управління, Кембриджським центром з управління навколишнім середовищем, енергетикою та природними ресурсами (CEENRG) при Кембриджському університеті та науковцями-юристами з Університету Макгілла, а також з експертами з України та інших країн завершили виконання дослідницького проєкту щодо юридичних заходів у досягненні національно визначених внесків у певних юрисдикціях. Один зі співавторів цього проєкту став провідний науковий співробітник сектору прогнозування розвитку паливно-енергетичного комплексу ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України", к.т.н. Олександр Дячук.

Кінцевий звіт проєкту "Правова оцінка реалізації Паризької угоди з метою мобілізації інвестицій у адаптацію та стійкість до змін клімату: огляд міжнародного права з фокусом на передову практику та вивчення ситуації в Україні" у світлі міжнародного публічного права аналізує такі проблеми:

- правові, регуляторні та інституційні заходи, які вжито для виконання зобов'язань, що випливають із Паризької угоди, з урахуванням ключових секторів та пріоритетів, визначених у НВВ України;

- роль реформ у сфері законодавства та виконавчих практик у досягненні глобальних цілей щодо підвищення адаптації та стійкості відповідно до Паризької угоди та результатів кліматичних перемовин у м. Катовіце (Республіка Польща);

- огляд кращих юридичних практик та аналіз окремих практик зарубіжних країн, які можуть стати для України керівними у досягненні адаптації та стійкості;

- ключові виклики та можливості для України тощо.

Звіт спрямований на формування реалістичних, юридично точних рекомендацій, що підтримують зусилля стосовно залучення ключових осіб, які приймають рішення, експертів та зацікавлених сторін до стимулювання масштабних інвестицій задля адаптації та стійкості до зміни клімату.

Під час комплексного дослідження окремих держав, де особливу увагу було приділено Україні, виділено п'ять ключових елементів інноваційного кліматичного законодавства та практики управління.

1. Для **пріоритизації заходів з адаптації та стійкості до зміни клімату** держави та зацікавлені сторони можуть здійснити **цілеспрямовані, спеціалізовані законодавчі реформи, створивши для їх впровадження надійні інструменти** – ухвалюючи закони та запроваджуючи заходи з інтеграції питань адаптації та стійкості до пріоритетів галузевого розвитку, пов'язаних із проблемами зміни клімату, такі як відновлювана енергетика, енергоефективність, моніторинг викидів парникових газів, стандарти реєстрації та звітності; розвиток відповідної інфраструктури; правила державних закупівель; а також правила та кодекси для аграрного сектора, пов'язані з удосконаленням ланцюгів формування вартості відходів харчових продуктів.

2. Для усунення прогалин щодо **дотримання домовленостей** між державою та зацікавленими сторонами можуть бути створені **надійні механізми підзвітності/нагляду шляхом** впровадження стандартів і системи управління прийняття рішень, посилення можливості відповідних органів щодо вирішення суперечок та розслідування і забезпечення оперативної та адекватної компенсації втрат та збитків.

3. Для усунення прогалин стосовно **прозорості** держави та зацікавлені сторони можуть розвивати **міжгалузеві комунікації та узгодженості**, встановлюючи відкриті, попереджувальні та надійні системи оцінки наслідків упровадження реформ, запроваджувати правила та формувати інституції для модернізованих галузевих та крос-секторальних систем моніторингу, звітності та верифікації та удосконалювати вертикальну інтеграцію між муніципальними, регіональними та національними системами збирання даних та звітності;

4. Для вирішення проблем **доступу до кліматичного фінансування**, включаючи забезпечення умов доступу до Адаптаційного фонду та Зеленого кліматичного фонду, та управління ним держави та зацікавлені сторони можуть **створити та зміцнювати правові та інституційні основи кліматичних фінансів**, включаючи спільні галузеві ініціативи із розробки та дизайну проєктів, посилення законодавства та спроможності управління в інституціях, цифровізацію та мобілізацію нових технологій – таких як блокчейн.

5. Для вирішення проблем із **залученням позапартійних, неурядових зацікавлених сторін** держави та партнери можуть удосконалювати механізми **співучасті громадянського суспільства та приватного сектора**, створюючи експертно-наукові та громадські дорадчі органи, посилити механізми державно-приватного партнерства у різних секторах, підтримувати громадські інформаційні кампанії та ініціативи щодо кліматичних заходів на місцевому, регіональному та національному рівнях.

У звіті наголошується, що шляхом координації зусиль задля появи зазначених п'яти ключових елементів у їх національних правових інституційних рамках, надихаючись прикладами інших держав та послуговуючись міжнародною правовою базою, цілком можливо подолати поточні виклики, залучивши ключових осіб, які приймають рішення, експертів та зацікавлені сторони у процесі стимулювання масштабних інвестицій у заходи з адаптації та посилення стійкості до змін клімату. Усі ці п'ять ключових елементів правової та інституційної бази, які допоможуть із вирішенням проблем кліматичних змін в Україні, наведено у матеріалах звіту щодо тематичного дослідження по Україні.